

Sygn. akt II UK 51/17

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z wniosku S.S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 grudnia 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 12 października 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony S.S. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]. z dnia 12 października 2016 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 46 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.; dalej ustawa emerytalna), przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że ubezpieczony urodzony po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r. i niebędący członkiem OFE, dla nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach musi osiągnąć wiek emerytalny do dnia 31 grudnia 2008 r.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, „albowiem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności rozstrzygnięcia, czy w myśl art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z funduszu

ubezpieczeń społecznych ubezpieczony urodzony po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r., który chce skorzystać z prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach, musi dla nabycia tego prawa osiągnąć wiek emerytalny przed dniem 31 grudnia 2008 r., jeżeli spełnił okres 10 lat pracy w szczególnych warunkach do 1 stycznia 1999 r.”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1254 ze zm.), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Skarżący formułuje problem prawny na tle art. 46 ustawy emerytalnej, którego językowe brzmienie nie budzi wątpliwości. Wszystkie warunki określone w art. 29, 32, 33 i 39 tej ustawy (wiek emerytalny oraz staż emerytalny - ogólny i szczególny, tj. z tytułu pracy w warunkach szczególnych) należy spełnić do 31 grudnia 2008 r. Wykładnia funkcjonalna nie podważa tej interpretacji, gdyż art. 46 ustawy emerytalnej jest przejściowy w tym sensie, że dotyczy wąskiej grupy ubezpieczonych, gwarantując im prawo do wcześniejszej emerytury, mimo że prawo to nie jest przewidziane przez nowy system emerytalno-rentowy (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2009 r., I UK 243/08, LEX nr 571847). Celem takiej regulacji jest osłabienie niedogodności wynikających z nowego systemu dla osób, które nabywały ekspektatywę emerytury w starym systemie. Takie ukształtowanie uprawnień jest następstwem zaaprobowanej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego reguły, że wprowadzony ustawą emerytalną nowy system świadczeń emerytalnych przewiduje wprawdzie przejściowe utrzymanie przywilejów dotyczących możliwości nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, ale co do zasady odnosi się tylko do tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie tej ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli, bez względu na płeć, wiek co najmniej 50 lat, a więc urodzili się nie później niż w dniu 31 grudnia 1948 r. Odstępstwo od tej zasady dotyczące osób, które urodziły się w latach 1949 - 1968, jest zaś obwarowane kolejnymi warunkami (między innymi polegającymi na spełnieniu przesłanek nabycia prawa do emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r.) i stanowi wyraz „stopniowego wygaszania dotychczasowych uprawnień z uwzględnieniem zasad łagodnej ewolucji” (por. m.in. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 22 czerwca 1999 r., K 5/99, OTK ZU 1999 nr 5, poz. 100, z dnia 4 stycznia 2000 r., K 18/99, OTK ZU 2000 nr 1, poz. 1 oraz K 1/00, OTK 2000 nr 6, poz. 185 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2016 r., I UK 151/15, LEX nr 2050671; z dnia 6 lutego 2009 r., I UK 243/08, LEX nr 571847; dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 217/10, LEX nr 950438).

Brzmienie przepisu oraz przytoczone orzecznictwo charakteryzujące jego funkcję prowadzi wprost do odpowiedzi, że w myśl art. 46 ustawy emerytalnej (w związku z art. 32 tej ustawy), ubezpieczony urodzony po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r. jest uprawniony emerytury w obniżonym wieku z tytułu

pracy w szczególnych warunkach wtedy, gdy osiągnął wiek emerytalny przed 31 grudnia 2008 r., także w sytuacji gdy do 1 stycznia 1999 r. legitymował się wymaganym okresem pracy w szczególnych warunkach. Natomiast, gdy ubezpieczony do 1 stycznia 1999 r. spełnił nie tylko warunek wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach, ale też stażu ogólnego (czy nie legitymuje się skarżący), jest uprawniony do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, kolejnego przepisu uwzględniającego zasadę ewolucyjnego kształtowania uprawnień emerytalnych, które wymagały uwzględnienia praw wcześniej nabytych lub ich uzasadnionych ekspektatyw, znajdujących pokrycie w składkach na ubezpieczenie emerytalne (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, Monitor Prawa Pracy 2007 nr 4, s. 213). Podsumowując, w stosunku do osób które w chwili wejścia ustawy (1 stycznia 1999 r.) nie miały maksymalnie ukształtowanej ekspektatywy prawa do emerytury (ogólny staż emerytalny i staż w szczególnych warunkach) ewolucyjne wygaszanie dotychczasowych uprawnień doprowadziło do ustalenia okresu przejściowego (do 31 grudnia 2008 r.), do końca którego należało spełnić wszystkie warunki prawa do emerytury.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 189 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.

